

Marina Tširkova: „Ma olen alati tahtnud baleriiniks saada.”

Autor: Liana Turpakova/MK Estonia, Evelyn Saal

Marina Tširkova

Foto: Maksim Toome

Ma räägin Rahvusooper Estonia priimabaleriini Marina Tširkovaga tema grimmitoas. Marina värvib ennast väga osavalt, demonstreerides mulle, millisena peab vaataja baleriini nägema. „Silmad tuleb teha veel suuremaks. Muidu näevad need välja nagu jaapanlasel,” räägib Marina looduse poolt antud suurte silmadel grimmi tumedaid piirjooni hajutades.

Marina on nii väikest kasvu, et tundub, nagu oleks tegu koolilapsega. Kui ta jalutab oma suure koera Ceasariga, tekib küsimus, kuidas ta küll teda kinni hoida jõuab. Aga Marina on tugev, ega ta muidu priimabaleriin oleks.

„Tahan kogu aeg kasvada, end täiustada ja arendada. Seisak elus võrduks mulle surmaga,” räägib Marina Tširkova. Arvan, et see on Marina elumoto.

Ballett on põrgulik töö

Mitu aastat oled olnud priimabaleriin?

Peaaegu kümme. Teatrisse tulles tantsisime Kaie Kõrbiga samu rolle. Mul olid pearollid etendustes, kus Kaie ei mänginud. Järgmine aasta on minu juubeliaasta.

Unistasid sa väikese tüdrukuna baleriini karjäärist?

Nii kaua, kui ennast mäletan, olen tahtnud baleriiniks saada. Ema väidab, et alates kolmandast

eluaastast. Juba selles vanuses sain aru, et armastan tantsimist ning tahan sellega tegeleda. Mäletan, kuidas televiisorist balletti vaadates tegin baleriinide liigutusi ja samme järele. Hüppasin, keerlesin korteris ringi ja tegin spagaati. Hiljem tantsisin ka ema ja isa töö juures.

Kus möödus su lapsepõlv?

Olen pärit Peterburist, kuid mu vanaema sündis ja elas Rakveres ning kõik suved veetsin seal. Sellepärast on Eesti mu kodu. Mu vanemad olid ooperilauljad, kuid hiljem nad muutsid oma ametit. Olles Peterburi Füüsika ja Matemaatika Instituudi professor ja akadeemik, kirjutas isa lugematul arvul teaduslikke raamatuid. Ta on paljude tiitlite ja auhindade omanik. Ema oli Peterburi üks juhtivamaid arhitekte. Loomulikult soovisid mu vanemad, et minust saaks ooperilaulja. Meie suguvõsas baleriine lihtsalt polnud.

Kas sul on ka lauluhäält?

Jah, kuid me hilinesime muusikakooli sisseastumiskatsetele ning ema otsustas, et kui tütar soovib tantsida, paneb ta mind koreograafiakooli – las tantsib aastakese, siis viib muusikakooli. Nii astusingi kultuurikeskuse balletiringi. Kahe aasta pärast tulid kooli õppejõud Vene Balletiakadeemiast ning kogu rühmast valiti ainukesena välja mind. Siis ütlesid vanemad, et kui laps on andekas tantsija ning sellisesse kooli sisse sai, tuleb seda toetada ja arendada. Akadeemia oli tõsine vastupidavuse, ellujäämise ja iseloomu kujunemise kool. Balletiõpingud olid põrgulikult vaevalised. Armu mulle ei antud, pidin ennast iseendale tõestada. Ma ei tahtnud kordebaleriin olla. Võitlesin baleriinititli eest. Sellepärast pidingi palju rohkem balletiga tegelema.

Kas väike tüdruk ei tahtnudki nukkudega mängida?

Nukud olid niikaua, kui pidin vanematele närvidele käima, et tahan baleriiniks saada. Vanemad ei võtnud mind tõsiselt. Aga alates 7. eluaastast ei olnud enam mingisuguseid nukke, vaid ainult kool ja tantsimine. Alates kella üheksast hommikul kuni kuueni õhtul õppisime, järgnes praktika. Õppisime partiisid, valmistusime kooli kontsertideks ning osalesime Vene Balletiakadeemia etendustes. Etendused lõppesid keskööl. Koju sõites tegin kodutöid. Pisarsilmil istusin koos vanematega öösel kella kolmeni üleval ja tegin koduseid ülesandeid. Vanemad aitasid mind palju. Ka klaverit tuli öösiti mängida. Naabrite jaoks oli see täielik õudus. Õppisin ka inglise keelt. Koolist tõin aga vaid viisi. Lõpetasin Vene Balletiakadeemia kuldmedali ja „punase” diplomiga.

Kas sa kahetsed ka, et sul lapsepõlve justkui polnudki?

Ausalt öeldes ei kahetse. Mul on tuttavaid, kellel on hoopis kahju, et neil ei olnud lapsest saati sellist tegevust ja hõivatust nagu minul. Nad ei ole saavutanud seda, mida oleks soovinud. Kogu nende lapsepõlv möödus hoovis mängides ja neil ei ole haridust ega diplomeid – mitte midagi pole.

Karistamine ei ole meie privileeg

Kuhu sa peale balletiakadeemia lõpetamist sattusid?

Mind võeti tööle Kirovi ooperi- ja balletiteatrisse (Maria teater – toim). Hakkasin kohe tantsima pearolle, mida tantsisid vaid väarikad baleriinid. Väga raske oli saavutada edu, sest pidin pidevalt tõestama, et olen parim ja oskan tantsida. Konkureerisin baleriinidega, kel olid rikkad vanemad ja kes neile rolle ostsid. Kirovi ooperi- ja balletiteatris oli väga suur konkurents. Mul ei olnud võimalust rahulikult õppida. Siin õpivad noored baleriinid oma osa pool aastat kuni aasta. Kirovi teatris oli mul iga rolli omandamiseks kõige rohkem kaks nädalat aega. Kui ma ei oleks selle ajaga valmis olnud, poleks ma iial tantsida saanud. Alati kui mult küsiti, kas ma mingit rolli tean, järgnes

minu jaatavale vastusele otsekohe: „Mine ja tantsi!” Kui oleksin vastanud eitavalt, oleks mind maha kantud ja kordeballetti saadetud. Mind hinnati mu töökuse ja korralikkuse pärast.

Kas rikaste vanematega baleriinid ebameeldivusi ei tekitanud? Klaasikilde balletikingadesse ei pandud?

Selliseid asju juhtus akadeemia ajal. Kadestad lapsed panid klaasikilde ja naelu balletikingadesse. Lapsed võisid teha, mida iganes neile pähe tuli.

Kas sulle ka?

Ei. Mul kustutati etenduse ajal tuled ära, aga mina tantsisin edasi. Kui muusika keerati kinni, jätkasin ilma muusikata. Kui muusika taas käima pandi, olin järjega õiges taktis ja õiges kohas. Kunagi esinesime Saksamaal Juri Grigorjevi balletiga „Legend armastusest”. Dresdenis saatis meid suur edu. Pidime tantsima ka Berliinis, kui avastasin, et keegi oli lintmaki helilindi sisse augu teinud. Auk oli ka tagavaralindis. Jumal tänatud, et Berliini teatris oli helilint selle muusikaga olemas.

Kas said teada, kes seda tegi?

Ei. Ehkki ma aimasin, kes see oli. Kunagi see inimene saab oma karistuse, aga karistamine ja hinnangute andmine ei ole meie ülesanne. Selliseid asju tehakse kõrgemalt. Kui hakata kätte maksma, jõuab see ringiga sinuni tagasi. Kirovi teatris levitati palju laimujutte. Kui valmistusin balletiks „Legend armastusest”, pretendeerisid peaosale peale minu veel kolm väarikat baleriini. Mina sain peaosas. Teised baleriinid valmistusid teisteks partiideks ja lubasid endale proovide vahelejätmise. Peaproovi, mida ülejäänud baleriinid saalist jälgisid, tegin hiilgavalt. Ballettmeister pöördus seejärel saali poole ja sõnas: „Vot nii tuleb tööd teha, mu kallid! Võtke noortelt eeskujul!”

Mida sa sel hetkel mõtlesid?

Olin õnnelik, kuid samal ajal haaras mind kohutav hirm. Teadsin, millega see kõik võib lõppeda – hakati laimama. Aga ma tantsisin oma osa ilusasti ning jätkasin sihikindlalt tööd.

Mu „Tuleingel”

1997. aastal kohtusin Rahvusooper Estonia peaballettmeistri Mai Murdmaaga ning ta pakkus võimalust Tallinnas etendustel tantsida. Kokkuvõttes pakkus ta tööd Estonias. Minu loometöö Estonias algas uhiuue plastilise balletiga „Tuleingel”. Murdmaa lavastas selle Kaie Kõrbile, kuid tegi peatselt ümber mulle ja minu partnerile. Minu esituses pälvis „Tuleingel” suurt tähelepanu, sellest kirjutati ja räägiti palju. Kaks aastat töötasin paralleelselt Rahvusooper Estonias ja Kirovi teatris. Raske oli. Kaalusin kummagi positiivseid ja negatiivseid külgi. Kirovi teatris oli palju reisimist, klassikalist repertuaari ja see teater lihtsalt oli tasemel, kuid selleks ajaks olin seal juba kümme aastat tantsinud. Tahtsin proovida midagi uut, liikuda elus edasi. Estonia teatri repertuaar meeldis mulle samuti. Nii otsustasingi jäädavalt Estoniasse tulla.

Kas sa kolisid üksi?

Abikaasa Vladimir Arhangelskiga. Ta on Eestist pärit. Saime tuttavaks Kirovi teatris. Ta oli noor artist, mina aga juhtiva repertuaariga baleriin. Võtsin ta endale partneriks, aitasin ning ta hakkas loominguliselt arenema. Klappisime väga hästi, kuigi põhiliselt loomingulises mõttes. Hiljem läksime lahku, aga mitte tööalaselt. Kõige huvitavam ongi see, et oleme koos tantsinud juba viisteist aastat, neist kaheksa oleme olnud lahutatud. Oleme vaid sõbrad ja kummalgi on oma eraelu. Praegu on Vladimir Ungaris, kuhu ta läks üheks aastaks, ning minul on uus partner, kes on noor ja andekas. Tantsin enamik etendusi, ka juubeli-etenduse, koos Maksim Tšukarjoviga, kes on Tallinna Balletikooli vilistlane.

Jalad on mul tugevad

Sa oled 38aastane. Millises vanuses baleriini töö lõppeb?

Juhtivad baleriinid võivad tantsida kauem. Nii kaua kui Maia Plisetskaja ma tantsida ei taha. See on liig. Kui täitub 20 aastat loometööd, võib veel viis aastat rahulikult tantsida. Ballett peab pakkuma vaatajale esteetilist naudingut. Seda ei tohi unustada.

Oled terve elu jalgadel olnud. Kuidas sa sellist koormust talud?

Mul on tugevad jalad. Olen talunud väga suuri koormusi, sealhulgas kümnetunniseid treeningpäevi Kirovi teatris. Siin sellist koormust pole. Raske on siis, kui lavastatakse uut balletti. Sel ajal toimuvad treeningud varahommikust hilisõhtuni ning lisaks tuleb jooksvat repertuaari mängida. Olenevalt koormusest käin kas iga päev või üle päeva massaažis ning manuaalterapeudi juures selga paika panemas. Söön vitamiine.

Mida sa sööd?

Juurvilja, liha ja kala. Ei mingeid pelmeene ega pannkooke.

Mitte kunagi?

Üliharva. Siis, kui tuleb suur isu makaronide või Ukraina jahukäki järele.

Kas teil on ka lepingus punkt, mis puudutab toitumist ja kehakaalu?

Ei ole. Lihtsalt öeldakse, et tuleb kaalust maha võtta. Arvan, et balletitantsijad vajaksid dietoloogi abi. Kuidas me maha võtame? Ei söö mitte midagi. Paljud on seedimise juba lapsepõlves ära rikkunud. Mina tean väga hästi, millal tohin endale midagi lubada ning kuna tuleb dieeti pidada.

Kui pikk sa oled ja palju kaalud?

Olen 168 cm pikk ja kaalun 48 kg. See on minu jaoks ideaalne. Tantsida on kergem kui jalgadele ei ole nii suurt koormust. Ka partneril on kergem tõsta. Baleriin peab ju lendama nagu udusulg.

Ärge viige poisse minema!

Kas teed peale teatritöö veel midagi?

Mul on oma balletikool Luikedes Lend, kus õpivad lapsed alates teisest eluaastast. Annan tantsutunde lasteaias. Töötan ka uisutajatega, kes valmistuvad võistlusteks. Lavastan neile tantsunumbreid ning aitan viimistleda kehaplastikat ja jalgade tööd. Samal ajal õpin instituudis majandust ja juhtimist.

Kas see tähendab, et baleriini töö ei toida korralikult ära?

Eesti kohta ei ole mul just kõige väiksem palk, kuid see on siiski tunduvalt väiksem kui Euroopa riikide priimabaleriinide töötasu. Probleem on selles, et riik võttis teatritelt toetused ära. Kuna need olid arvestatavad summad, tekitas see meie juhtkonnas loomulikult õudust. Vähe sellest, et ei ole võimalust palka tõsta, tagatipuks tuleb hoopis palgast maha võtta! Hiljuti sai teater käsu, et balletikooli poisid tuleb sõjaväkke saata. Balletis on niigi vähe poisse. Kui ka need minema viiakse, ei ole meil ju kellegagi tantsida. Juhtkond püüab meie poiste eest seista.

Sinu lemmikroll?

Margarita roll „Kameeliadaamis”. Mulle meeldib selle lavastuse dramaatiline süžee ja plastiline koreograafia.

Sinu lemmikballett vaatajana?

„Don Quijote”, sest see on lõbus, värviline ja saab naerda.

Kas sul sellise hõivatuse juures ka isiklik elu on?

Eraelust ma ei tahaks rääkida. Mulle ei meeldi eraelu avalikkuse ette tuua. Võib-olla kunagi tulevikus.